

Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
XMO1003	IES SÁNCHEZ CANTÓN	PONTEVEDRA	2023 - 2024

Ensinanza

Currículo	Ensinanzas	Título	Grao	Réxime
Decreto 353/2003, do 11 de setembro	DEPORTIVAS (RÉXIME ESPECIAL)	TÉCNICO DEPORTIVO EN FÚTBOL (1020 h)	MEDIO	PRESENCIAL

Módulo profesional

Código	Nome	Curso	Trimestre	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
BE3	Metodoloxía do ensino e do adestramento no fútbol	N1	1º	2	20	24

Profesorado responsable

Elaboración	TOMÁS MONTOYA ABOAL
Impartición	TOMÁS MONTOYA ABOAL

Concreción do currículo en relación á súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Competencias específicas do módulo (saber e saber facer):

1. Pór en práctica as actividades de ensino e do adestramento do deporte de fútbol de

nivel básico programadas, aplicando os fundamentos e os procedementos didácticos oportunos.

2. Establecer unha eficaz progresión na aprendizaxe das distintas execucións técnicas e tácticas básicas do fútbol a nivel individual e colectivo.
3. Aplica-los principios da didáctica ó proceso de ensino e aprendizaxe do fútbol.
4. Empregar unha progresión metodolóxica no ensino da técnica e da táctica do fútbol.
5. Analiza-los contidos técnicos e tácticos das etapas de iniciación ó fútbol e de adquisición dos fundamentos da técnica.
6. Identifica-los elementos dos diferentes métodos e estilos de ensino aplicables nas fases de iniciación e adquisición dos fundamentos da técnica.
7. Aplica-los medios, os recursos e as axudas para o ensino da técnica do fútbol e a súa aplicación nas fases de iniciación e adquisición dos fundamentos da técnica.
8. Identifica-los erros de execución técnica, determina-las súas causas e aplica-los métodos e medios máis axeitados para a súa corrección.
9. Defini-los criterios para avalia-la progresión na aprendizaxe da técnica.

Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

UD	Título	Descrición	Duración (sesións)
1	INTRODUCCIÓN: DATOS SOBRE O FÚTBOL EN CATEGORÍAS DE FORMACIÓN	Análise sobre as diferentes propostas do entreno cos xóvenes futbolistas e os perfís dos entrenadores nas categorías base.	4
2	A SESIÓN DE ADESTRAMENTO	Conocer a estrutura tipo dunha sesión de entreno, os factores que a configuran e os tipos de sesión en función de diferentes criterios clasificatorios.	6
3	DESEÑO DE TAREFAS DE ADESTRAMENTO	Definición de tarefa como elemento estrutural na creación de sesións de entreno e cómo podemos manipular a súa estrutura para aumentar ou disminuir a complexidade das tarefas de adestramento para que os futbolistas adquiran aprendizaxes que permitan a súa autoconfiguración. Tamén veremos os diferentes procesos de aprendizaxe e procedementos da ensinanza como recursos didácticos para desenrola actividades de ensinanza-aprendizaxe por medio das tarefas.	6
4	FASES DA ENSIÑANZA NO FÚTBOL	Desenrolo das diferentes clasificacións de diversos autores acerca das fases da ensinanza do fútbol atendendo a diferentes criterios para a súa exposición	3

		e aplicación práctica.	
5	OS MÉTODOS DE ENSEÑANZA NO FÚTBOL	Unha visión ampla e cronolóxica acerca de cómo foron evolucionando as diferentes formas de abordar a ensinanza do fútbol, con as súas características e consecuencias á hora da súa posta en práctica. Tamén saber diferenciar e clasificar os métodos e estilos de ensinanza, así como saber qué estilos son os máis aplicados nesta disciplina deportiva (fútbol).	5
TOTAL			24

Metodoloxía

É preciso que os alumnos adquiren unha aprendizaxe significativa, é dicir, unha aprendizaxe duradeira, sólida e útil (aplicable a situacións reais). Esta prodúcese cando os contidos son relacionados de forma substantiva e non arbitraria cos conceptos previos do alumno, e intégranse na súa estrutura cognitiva.

Para iso é preciso ter en conta os **principios constructivistas**:

1. **Necesidade de partir do nivel de desenvolvemento do alumno:** o profesor ha de ter en conta o nivel de desenvolvemento físico e intelectual dos seus alumnos así como os seus patróns de movementos previos para poder adaptar os métodos, estratexias e actividades que vai empregar.
2. Necesidade de asegurar a **construción de aprendizaxes significativas:** estarán adaptados ao nivel de desenvolvemento do alumno e permitirán establecer relacións entre os coñecementos e experiencias previas do alumno e os novos contidos.
3. A intervención educativa debe ter en como obxectivo prioritario o posibilitar que os alumnos realicen aprendizaxes significativas por si mesmos. É dicir, que sexan capaces de aprender a aprender (competencia en aprender a aprender e autonomía e iniciativa persoal). Fin último da educación, preténdese lograr que o alumno/a sexa capaz de lograr unha aprendizaxe autónoma e que o día de mañá sexa capaz de aprender a desenvolverse en por si.

Para levar a cabo estes principios é preciso describir os **estilos de ensino** que utilizarei. Estes serán xeralmente, os tradicionais (instrución directa e asignación de tarefas), os cognitivos (descubrimento guiado e resolución de problemas) e os de individualización como o traballo en grupos.

Para planificar cada sesión seguirei o modelo de organización de Santos de Berrocal, o cal divide a sesión en 5 partes ou apartados:

1. Información.
2. Adaptación ou quencemento.
3. Logro de obxectivos.
4. Volta á calma.

5. Reflexión e avaliación.

En canto ás **actividades**, é preciso desenvolver unha gran variedade para atender a todas as características, capacidades e necesidades dos alumnos.

Adoptarei diferentes formas de agrupamento, atendendo aos contidos a traballar e aos obxectivos a alcanzar. Xa que logo exporemos actividades individuais, colectivas, por parellas,...

Así pois, nunha mesma sesión combinaremos diferentes **tipos de actividades** que permitan que o alumno alcance unha aprendizaxe significativa. Estas serán actividades de diagnóstico (permiten coñecer o punto de partida dos alumnos/as), de introdución ou motivación (incitan ao alumno/á a práctica), de desenvolvemento e aprendizaxe (garanten a adquisición das aprendizaxes), de consolidación (práctica de aspectos apresos aínda que con inestabilidade nos resultados de execución), de reforzo (resaltan aspectos da tarefa especialmente relevantes), de resumo (integran varias tarefas de desenvolvemento e aprendizaxe), de recuperación-ampliación (permiten atender a posibles alumnos/as con ritmos de aprendizaxes máis lentas ou rápidos), e de avaliación (posibilitan valorar o nivel que ten o alumno).

Mínimos esixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

1. Os alumnos/as teñen dereito a que o seu rendemento escolar se avalíe con plena obxectividade.
2. O proceso de avaliación será continuo o longo de todo o proceso formativo.
3. Permitirase ata un máximo do 20% de faltas a clase para manter o dereito a avaliación continua.
4. No momento que un/a alumno/a acade o 10 % de inasistencia a clase aperibiráselle coa advertencia de que no momento que acade o 20 % perderá automaticamente o seu dereito á avaliación continua.
5. A solicitude e documentación para a xustificación das faltas de asistencia deberán presentarse por escrito ó profesor por adiantado ou cun prazo máximo de 5 días hábiles a contar dende o día que produciuse a inasistencia a clase.
6. A acumulación de 3 retrasos superiores a 9 minutos suporán 1 falta de asistencia.
7. A acumulación de 5 retrasos inferiores a 10 minutos suporán 1 falta de asistencia.
8. Os retrasos inferiores a 10 minutos poderán ser equivalentes a retrasos superiores a 9 minutos en función do tempo do retraso acumulado.
9. O alumno/a que perda o seu dereito a avaliación continua terá dereito a realizar as probas de avaliación en convocatoria ordinaria e extraordinaria.
10. O alumno/a que esgotara as catro convocatorias máximas poderá solicitar á

Consellería de Educación e Ordenación Universitaria unha convocatoria mais extraordinaria, sempre e cando se atope e xustifique documentalmete calquera das circunstancias que contempla a lexislación vixente (Doenza prolongada propia ou familiar, discapacidade, violencia de xénero ou circunstancia que condicione ou impida o desenvolvemento ordinario de estudos).

11. Como mínimo o alumno/a deberá ser capaz de acadar de xeito básico as seguintes competencias específicas do módulo:
 - a) Pór en práctica as actividades de ensino e do adestramento do deporte de fútbol de nivel básico programadas, aplicando os fundamentos e os procedementos didácticos oportunos.
 - b) Establecer unha eficaz progresión na aprendizaxe das distintas execucións técnicas e tácticas básicas do fútbol a nivel individual e colectivo.
 - c) Aplica-los principios da didáctica ó proceso de ensino e aprendizaxe do futbol.
 - d) Empregar unha progresión metodolóxica no ensino da técnica e da táctica do fútbol.
 - e) Analiza-los contidos técnicos e tácticos das etapas de iniciación ó fútbol e de adquisición dos fundamentos da técnica.
 - f) Identifica-los elementos diferentes métodos e estilos de ensino aplicables nas fases de iniciación e adquisición dos fundamentos da técnica.
 - g) Aplica-los medios, os recursos e as axudas para o ensino da técnica do fútbol e a súa aplicación nas fases de iniciación e adquisición dos fundamentos da técnica.
 - h) Identifica-los erros de execución técnica, determina-las súas causas e aplica-los métodos e medios máis axeitados para a súa corrección.
 - i) Defini-los criterios para avalia-la progresión na aprendizaxe da técnica.
1. A avaliación continua do módulo terá en conta:
 - a) O aprendizaxe dos alumnos/as (L); valorarase nunha escala de 1 – 10 e suporá o 70% da cualificación final. O instrumento de avaliación empregado será a realización de probas escritas teórico-prácticas de resposta múltiple e/ou resposta curta. A cualificación deste apartado será a media ponderada das cualificacións obtidas en cada unha das probas realizadas.
 - b) Realización de sesións (sobre técnica ou táctica) ás que serán aplicadas os aprendizaxes metodolóxicos vistos no módulo (30% da cualificación final).

Procedemento para a recuperación das partes non superadas

Procedemento para definir as actividades de recuperación

1. Durante o curso poderanse facer conforme o horario elaborado pola xefatura de estudos actividades de apoio, recuperación e avaliación para aqueles alumnos/as que non acadaran unha avaliación positiva na avaliación final do módulo.

2. As actividades de recuperación e apoio definiranse conforme os resultados obtidos polos alumnos/as na avaliación anterior e centraranse de xeito concreto nos erros e as dificultades mostradas.
3. O marxe do tratamento específico destas actividades manterase un enfoque global e integrador dos contidos científicos, tecnolóxicos e organizativos do módulo.
4. Aplicarase unha metodoloxía baseada na resolución de problemas, a investigación e o aprendizaxe práctico, coa realización de actividades expositivas, actividades guiadas, actividades que estimulen o aprendizaxe autónomo, autorregulado e co emprego de TIC.
5. Se fose necesario o comezo do período de actividades faríase unha proba de diagnose complementaria para determinar con máis precisión as necesidades de aprendizaxe dos alumnos/as.

Procedemento para definir a proba de avaliación na convocatoria ordinaria e extraordinaria.

1. O alumno/a que perda o seu dereito a avaliación continua terá dereito a realizar probas de avaliación nunha convocatoria ordinaria e outra extraordinaria.
2. As probas das convocatorias ordinaria e extraordinaria deberán medir de xeito mínimo as capacidades terminais elementais asociadas á unidade de competencia asociada o módulo.
3. A proba poderá conter preguntas de resposta corta e/ou preguntas de resposta múltiple e/ou resolución de supostos prácticos e para obter avaliación positiva na mesma o alumno/a deberá obter unha puntuación mínima de 5 nunha escala de 1 – 10.

Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

1. Faranse reunións de departamento periódicas para o seguimento da programación didáctica do módulo.
2. Na reunión farase unha valoración xeral das actividades de ensino – aprendizaxe realizadas ata o momento, especialmente no que afecta o tempo que precisan para o seu correcto desenvolvemento, a metodoloxía empregada, os resultados de avaliación obtidos e as oportunas medidas de axuste que se propoñen para a mellora da práctica docente.
3. O remate do curso e con anterioridade ó 30 de xuño, farase unha memoria cos datos xerais do curso e unha relación propostas concretas e xustificadas de mellora para o vindeiro curso, especialmente no que afecta as instalacións, os

recursos, as actividades, a metodoloxía, a avaliación e a temporalización dos contidos.

Medidas de atención á diversidade

Procedemento para a realización da avaliación inicial

1. TEMPORALIZACIÓN: A xuntanza de avaliación inicial farase despois de un mes a partir do comezo do curso.
2. OBXECTIVOS:
 - a) Coñecer as características, capacidades e formación previa dos alumnos/as.
 - b) Orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

1. METODOLOXÍA:

1. O titor/a do curso aportará información relevante sobre aspectos que incidan no proceso educativo dos alumnos/as. Entre outras fontes, a información poderá obterse de :

- a) Os informes individualizados de avaliación da etapa anteriormente cursada, de ser o caso.
 - b) Os estudos académicos ou das ensinanzas de formación profesional inicial ou para o emprego previamente realizados.
 - c) O alumnado matriculado sen titulación académica de acceso.
 - d) Os informes ou ditames específicos do alumnado discapacitado ou con necesidades educativas especiais que poida haber no grupo.
 - e) A experiencia profesional previa.
 - f) A matrícula condicional do alumnado estranxeiro.
 - g) A observación do alumnado e as actividades realizadas nas primeiras semanas do curso.
2. O tratado na sesión de avaliación inicial e os acordos que adopte o equipo

docente nela recolleranse nunha acta, da cal se entregará copia na xefatura de estudos, incluíndo especialmente aqueles que teñan que ver con aspectos de flexibilización na duración das ensinanzas.

3. Esta avaliación inicial en ningún caso comportará cualificación para o alumnado.

Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

1. No caso de alumnos/as con necesidades educativas especiais:
 - a) Adaptación das condicións de accesibilidade ó centro.
 - b) Adaptación dos recursos de apoio.
 - c) Flexibilización para cursar o módulo cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral (require autorización administrativa).
1. No caso de alumnos/as con dificultades de aprendizaxe:
 - a) Actividades de reforzo individualizadas.
 - b) Favorecer un método de aprendizaxe baseado na práctica, experiencia e investigación a partir de intereses dos alumnos/as, estudos de caso e o emprego de recursos TIC.
 - c) Deseño de probas de avaliación en coherencia cos métodos propostos.

Medidas extraordinarias de recuperación de contidos para alumnado matriculado fora do prazo ordinario por mor de ter superado as probas de acceso na convocatoria extraordinaria:

Levaranse a cabo unha serie de medidas a aplicar no contexto das Ensinanzas Deportivas de Réxime Especial e o ciclo de Técnico Deportivo en Fútbol nivel 1 co gallo de facilitar ó alumnado matriculado fora do prazo o acceso ó currículo e a incorporación dos contidos ata a data da matrícula definitiva:

1. Envío vía correo electrónico dos apuntamentos dos contidos tratados nos módulos.
2. Envío vía correo electrónico das tarefas/actividades a desenvolver polo alumnado. A entrega das mesmas e avaliación NON se pode realizar ata a formalización da matrícula definitiva.
3. Titorías individuais virtuais vía WEBEX para a explicación dos contidos tratados previa formalización da matrícula.
4. Titorías Individuais presenciais no tempo de lecer unha vez formalizada a matrícula e incorporado o alumnado as actividades lectivas.
5. Utilización das 30 horas a disposición do centro para reforzo dos contidos desenvolto previamente á incorporación do alumnado ás actividades lectivas.
6. Calendario de actividades lectivas entre as convocatorias final de módulo e final de ciclo co gallo de reforzar os módulos a avaliar na convocatoria final de ciclo.

Aspectos transversais

Actividades complementarias e extraescolares

1. Visionado de vídeos nos que se expoñan contidos relacionados coa materia.
2. Mesa redonda con varios adestradores da comarca para responder a preguntas por parte do alumnado sobre a súa metodoloxía de traballo.

Bibliografía recomendada

- L. Casáis, E. Domínguez, C. Lago. **Fútbol Base. El entrenamiento en categorías de formación. Volumen II.** Editorial MCSports, 2010.

<http://books.google.es/books?id=qjwonwEACAAJ&dq=el+entrenamiento+en+categor%C3%ADas+de+formaci%C3%B3n+luis+cas%C3%A1is&hl=es&sa=X&ei=jNgSVMaCBtbeat6ngPAB&ved=0CCAQ6AEwAA>

- L. Casáis, E. Domínguez, C. Lago. **Fútbol Base. El entrenamiento en categorías de formación. Volumen I.** Editorial MCSports, 2010.

<http://books.google.es/books?id=9boASQAACAAJ&dq=el+entrenamiento+en+categor%C3%ADas+de+formaci%C3%B3n+luis+cas%C3%A1is&hl=es&sa=X&ei=jNgSVMaCBtbeat6ngPAB&ved=0CCgQ6AEwAQ>

- F. Vargas Paradis. Escuelas de fútbol formativas. Editorial MCSports, 2014

http://shop.mcsports.es/product.php?id_product=117

- X. Tamarit. ¿Qué es la “periodización táctica”? Editorial MCSports, 2012.

<http://books.google.es/books?id=Ot0nu4RCM6UC&printsec=frontcover&dq=escuelas+de+f%C3%BAtbol+formativas,+mcsports&hl=es&sa=X&ei=rt0SVPTfFZDOaMnlgbgM&ved=0CD4Q6AEwAQ#v=onepage&q&f=false>

- Rubén Sánchez y Abián Perdomo. Fútbol base y modelo de juego. Editorial FDL (www.futboldelibro.com).

- Carlos Lago Peñas. “Cortita y al pie”.

https://www.libreriadeportiva.com/libro/cortita-y-al-pie-40-consejos-para-entrenar-mejor-en-el-futbol-y-los-deportes-de-equipo_71840

- (Jorge Polvorinos). <https://mundoentrenamiento.com/tareas-y-ejercicios-de-futbol/>
- Casamichana, D., y Castellano, J. (2014). Propuesta para la sistematización de la demanda condicional en la periodización táctica. En P. Gómez *El Fútbol NO es así* (pp. 76-86). Madrid: Fútbol de Libro.